

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประชากรของประเทศไทยมีจำนวนทั้งหมด ประมาณ 52.7 ล้านคน ในจำนวนนี้ เป็นสตรีประมาณครึ่งหนึ่ง ทั้งนี้การที่จะพัฒนาประเทศและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ก็ควรจะต้องตระหนักถึงบทบาทของสตรีด้วย ให้สตรีได้มีโอกาสพัฒนาตนเองและได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2518-2528 เป็นทศวรรษของการพัฒนาสตรีทั่วโลก ในประเทศไทยนั้นสถานการณ์และบทบาทของสตรีไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปี พ.ศ. 2504 ไม่มีการวางแผน ทั้งในปี พ.ศ. 2504 เริ่มมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้มีการกล่าวถึงสตรีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแต่ละฉบับ ทั้งนี้

ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2504-2514) - ถือว่าสตรี เป็นส่วนที่ไม่แตกต่างจากประชากรอื่น ๆ

ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) - ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของสตรี โดยระบุว่าสตรี เป็นปัญหาที่จะต้องพัฒนา

ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) - กล่าวถึงสตรีโดยแยก เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องเร่งพัฒนา

ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) - มีการกำหนดวัตถุประสงค์หลัก นโยบาย และแนวทางในการพัฒนาสตรีอย่างชัดเจน โดยแยกออกเป็นหัวข้อต่างหาก

นอกจากนั้นมีคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2529-2544) เพื่อพัฒนาสตรีทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการวางโครงการต่าง ๆ ด้วย ในด้านการให้ความรู้แก่สตรี

จากแผนการพัฒนาสตรีในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้กล่าวถึงปัญหาทางการศึกษาของสตรีไว้ดังนี้ โดยข้อกำหนดของกฎหมายแล้วไม่มีข้อจำกัด

ใด ๆ ที่จะกีดขวางการศึกษาของสตรีให้มีโอกาสศึกษาเช่นเดียวกับบุรุษ แต่ในทางเป็นจริงพบว่า สตรีรู้หนังสือน้อยกว่าชาย ถึงแม้ปรากฏจากสถิติประชากรผู้ไม่รู้หนังสือของประเทศไทย ปี 2525 อายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป เป็นหญิงเสียร้อยละ 69.95 สาเหตุของการที่สตรีมีโอกาสด้านการศึกษาอันน้อย เพราะเจตนาคติ ความเชื่อถือ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นมาแต่อดีต อย่างไรก็ตามแนวโน้มการไม่รู้หนังสือหรือโอกาสในการ เรียนหนังสือของสตรีน้อยกว่าชายขณะนี้ เป็นไปในทางที่ดีขึ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525-2529 : 308)

อย่างไรก็ตาม ในแผนพัฒนา ฉบับนี้ ได้วางมาตรการการพัฒนาทางด้านการศึกษาไว้หลายประการ แต่มีข้อหนึ่งที่สำคัญคือ แสดงให้เห็นว่ารัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อมวลชนในการให้ความรู้ การศึกษาแก่สตรี ได้แก่ มาตรการพัฒนาทางด้านการศึกษา ข้อ 2 ได้กล่าวไว้ว่า

ข้อ (2) ให้สตรีมีความรู้ทั่วไปสำหรับชีวิตประจำวัน โดยทางสื่อมวลชนการรวมกลุ่มและการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525-2529 : 311)

แสดงว่ารัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับสตรีอย่างมากพอสมควร นอกจากนั้นคณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทของสตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึง "สื่อมวลชน" ไว้ในแผนการปฏิบัติงานพัฒนาสตรี ดังนี้

สื่อมวลชน

1. สื่อมวลชนจะต้องถือว่าเป็นความรับผิดชอบของตนในการที่จะเผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ทัศนคติและค่านิยมที่ดีงามในสังคม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสตรี
2. สื่อมวลชนจะต้องมีความรับผิดชอบในการ กลั่นกรอง ไม่เสนอข่าวที่เป็นพิษเป็นภัย ไม่ลงภาพหรือใช้ภาษาที่ยั่วยุและโน้มน้าวอารมณ์ของผู้อ่านไปในทางเสื่อมหรือไร้ประโยชน์
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้สื่อมวลชนมีบทบาทในการ เผยแพร่ข่าว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากิจกรรมและบทบาทของสตรี

4. สมาคมสื่อมวลชนต่าง ๆ จะต้องมีส่วนโดยตรงในการควบคุมจรรยาบรรณของสื่อมวลชนอย่างจริงจัง
5. ขอให้รัฐบาลใช้มาตรการที่เด็ดขาดกับสื่อมวลชนที่เป็นพิษเป็นภัย
6. ส่งเสริมให้นำสื่อมวลชนมาใช้ในการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยจรรยาบรรณเพื่อการศึกษาให้เป็นที่น่าสนใจและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน
7. ให้มีผู้แทนจากคณะกรรมการสตรีแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สภาสตรีแห่งชาติ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย รวมทั้งสำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ เข้าร่วมในคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์และทีวีก่อนที่จะนำออกเผยแพร่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนปฏิบัติงานพัฒนาสตรี 2524 : 1/15 - 1/16)

ในบรรดาสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารนั้น สื่อมวลชนประเภทนิตยสารมักจะมีผู้ให้ความสนใจที่จะศึกษาในแง่ของการให้ความรู้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่ถ้าหากจะพิจารณาความแตกต่างระหว่างนิตยสารกับหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว จะเห็นได้ว่าในขณะที่หนังสือพิมพ์รายวันมุ่งที่จะรายงานข่าวเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้รับสารได้ทราบ นิตยสารกลับมุ่งที่จะรับใช้ผู้อ่านของตนในค่านอื่น ๆ อันเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนด้วยเช่นกัน นั่นคือ การให้ความรู้ ความบันเทิง ตลอดจนประกาศโฆษณาสินค้าต่าง ๆ (ระวีวรรณ ประกอบผล 2526 : 49) หรืออาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการค่านบทบาทและการกระทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนของนิตยสารไทยได้เปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอันมาก โดยเปลี่ยนจากการเสนอเนื้อหาเพื่อเน้นความบันเทิงไปเป็นการมุ่งเสนอเนื้อหาที่เป็นสาระ ความรู้ และข้อมูลมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางค่านการสื่อสารและสังคมแล้วก็แสดงให้เห็นว่านิตยสารได้ถูกพัฒนาไปเป็นสื่อเพื่อสารสนเทศมากยิ่งขึ้น (ระวีวรรณ ประกอบผล 2527 : หน้า ค)

นิตยสารมีแพร่หลายในปัจจุบันเป็นหลายร้อยฉบับนั้น นิตยสารกลุ่มหนึ่งนับว่ามีความสัมพันธ์กับสตรีมาก เพราะส่วนใหญ่สตรีเป็นผู้รับสารหรือเป็นผู้อ่านกลุ่มใหญ่ ได้แก่ นิตยสารผู้หญิง (Woman Magazine) ซึ่งมีอยู่มากมายหลายชื่อและเป็นนิตยสารที่มีประวัติอันยาวนานจากอดีตจนถึงปัจจุบันในสังคมไทยที่เกี่ยว

จากการวิจัย สำนวนวจถึงการรับสารจากสื่อมวลชนในชนบทพบว่านิตยสารที่มีผู้อ่าน

มากเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ นิตยสารประเภทสตรี ร้อยละ 28 รองจากนิตยสารประเภท ภาพยนตร์บันเทิงและนวนิยาย (ศิริชัย ศิริภายะ 2527 : 33)

นอกจากนิตยสารผู้หญิง เช่น ชวัญเรือน สตรีสาร ยังเป็นนิตยสารที่งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ กล่าวถึงอย่างกว้างขวาง เพราะ "ชวัญเรือน" เป็นวารสารรายักษ์ ที่มีเยื่อกระดาษสูงมากฉบับหนึ่ง ส่วน "สตรีสาร" ได้ชื่อว่าเป็นนิตยสารเก่าแก่ฉบับหนึ่งที่มี กำเนิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 เป็นเวลาถึง 38 ปี โดยไม่เคยหยุดออก มีอายุยืนยาวกว่า นิตยสารอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องตลาดปัจจุบัน

การศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารผู้หญิงกลุ่มที่ได้รับความนิยมและมีเยื่อกระดาษสูงนี้ ย่อมแสดงถึงกลุ่มผู้อ่านซึ่งมีเป็นจำนวนมาก เนื้อหาความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่นิตยสาร เหล่านี้เสนอจึง เป็น เรื่องที่ควรที่จะศึกษาเพราะ เนื้อหาที่ให้แก่อ่านนั้นมีหลายด้าน เฉพาะ ความรู้ที่จะให้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตนั้นมีปริมาณเท่าใด ผู้อ่านพอใจและมีความต้องการ เนื้อหาต่าง ๆ อย่างไร สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้จัดทำนิตยสารหรือไม่ เรื่องเหล่านี้ จึงเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรที่จะศึกษาเพราะนิตยสารผู้หญิง เป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายมากประเภท หนึ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้อ่านที่เป็นสตรีนั้น ประโยชน์หรือความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในนิตยสาร ผู้หญิง เหล่านี้ได้ช่วยในการพัฒนาความรู้ความนึกคิดในการดำรงชีวิตของกลุ่มสตรีผู้อ่านได้มาก น้อยเพียงใด ผลของการวิจัยครั้งนี้จะอำนวยประโยชน์แก่อ่านนิตยสารผู้หญิง ผู้อ่าน ทั่ว ๆ ไป ทั้งในเชิงวิชาการก็จะได้รับถึงบทบาทที่เป็นประโยชน์ของนิตยสารในฐานะสื่อมวลชน ที่มีต่อสังคมด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบปริมาณความรู้ด้านต่าง ๆ ที่นิตยสารผู้หญิงเสนอแก่สังคม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ แนวนโยบาย และเจตนารมณ์ของผู้จัดทำ กับการเสนอเนื้อหาในต่าง ๆ ของนิตยสารผู้หญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณความรู้ด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในนิตยสารผู้หญิงกับความต้องการของผู้อ่าน
4. เพื่อทราบบทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้ที่มีต่อการพัฒนาสตรี

ปัญหาการวิจัย

1. นิตยสารผู้หญิงที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มต่าง ๆ และมีออกจำหน่ายค่อนข้างสูง 6 ฉบับ ได้แก่ กุลสตรี ชวีญเรือน คิฉัน ลสนา แพรว และเปรี้ยว (Amex & Grey Advertising limited : 1986) แต่ละฉบับมีเนื้อหาที่ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่าน เป็นปริมาณและสัดส่วนเท่าใด
2. ผู้จัดทำนิตยสารผู้หญิงมีนโยบายและเจตนารมณ์อย่างไรในการจัดทำนิตยสารออกเผยแพร่
3. ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์และความรู้ต่าง ๆ จากการอ่านนิตยสารผู้หญิงเหล่านี้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้จัดทำหรือไม่
4. เนื้อหาของนิตยสารผู้หญิง และบทบาทต่อการพัฒนาสตรี

ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์เนื้อหาจากนิตยสารผู้หญิง 6 ฉบับ ที่ได้รับความนิยมนิยมจากกลุ่มต่าง ๆ และมียกจำหน่ายค่อนข้างสูง เฉพาะเนื้อหาที่ให้ความรู้ประเภทต่าง ๆ โดยยึดถือเกณฑ์กำหนดประเภทของความรู้ตามเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์นิตยสาร และหนังสือพิมพ์จากงานวิจัยเรื่อง "การศึกษานิทรรศการสื่อมวลชนต่อการศึกษารอบบ้าน" จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 *

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะนิตยสารผู้หญิงที่ได้รับความนิยมนิยมจากกลุ่มต่าง ๆ และมียกจำหน่ายค่อนข้างสูง ได้แก่ ชวีญเวือน กุลสตรี คิฉัน ลลนา แพรว และเปรี้ยว ในช่วงเดือนมกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2528 เนื่องจากเป็นปีสุดท้ายของช่วงทศวรรษการพัฒนาสตรีทั่วโลก

2. นิตยสารผู้หญิงทั้ง 6 ฉบับนี้ เลือกศึกษาแต่ละฉบับ เดือนละ 1 เล่ม รวมทั้งหมด 72 เล่ม ศึกษาเนื้อหาของคอลัมน์ต่าง ๆ รวมทั้งนวนิยายและเรื่องสั้นพร้อมกันทั้งเรื่องและภาพประกอบ แยกเว้น บทบรรณาธิการ ทอปัญหาจากผู้อ่าน โฆษณาต่าง ๆ ภาพแฟชั่น แพทเทิน และหน้าเด็ก ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ประโยชน์แก่เด็ก โดยเฉพาะ

นิยามศัพท์

นิตยสาร (Magazine) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ออกเป็นระยะเวลาแน่นอน อาจเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ราย 2 เดือน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้และความบันเทิง เช่น บทความต่าง ๆ โดยผู้เขียนหลายคน บทสัมภาษณ์ เรื่องสั้น นวนิยาย บทวิจารณ์ข่าวต่าง ๆ และโฆษณา เป็นต้น

* คุุรายละเอียดที่หัวข้อ นิยามศัพท์ หน้า 7

นิตยสารผู้หญิง (Woman magazine) หมายถึง นิตยสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในร้านค้าต่าง ๆ ทุก้าน ไม่เฉพาะเจาะจงในร้านค้าใดร้านหนึ่ง และกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นสตรี

เนื้อหาความรู้ ได้แก่ ความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในนิตยสารผู้หญิงทั้ง 6 ฉบับ ที่ทำการศึกษา โดยแบ่งประเภทของความรู้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ดังนี้

1. ความรู้โดยตรง

1.1 มนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา ศาสนาศาสตร์ อักษรศาสตร์ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

1.2 การศึกษา ได้แก่ วิชาทางการศึกษา พลศึกษา และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

1.3 วิจิตรศิลป์ ได้แก่ วิชาสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การวาดภาพ วาดศิลป์ การละคร และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

1.4 สังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชาการธนาคาร พาณิชยศาสตร์และการบัญชี รัฐศาสตร์ รัฐศาสตร์การทูต ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศวารสารศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ สถิติ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

1.5 วิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชาดาราศาสตร์ บัณฑิตวิทยา ชีวเคมี ชีววิทยา พฤกษศาสตร์ เคมีกัญญาวิทยา ธรณีวิทยา อุกุณิมวิทยา ฟิสิกส์ สัตววิทยา และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

1.6 วิศวกรรมศาสตร์ ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ วิศวกรรมก่อสร้าง วิศวกรรมสำรวจ วิศวกรรมเหมืองแร่ และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

1.7 แพทยศาสตร์ ได้แก่ วิชากายวิภาคศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ แพทยศาสตร์ พยาบาลมกุฎกรรม เกษตรกรรมศาสตร์ กายภาพบำบัด สาธารณสุขศาสตร์ และวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.8 เกษตรศาสตร์ ได้แก่ วิชาสิทธิกรรมและสัตวบาล วนศาสตร์ ประมง

สัตวแพทยศาสตร์ ฟาร์มโคนม และวิชาอื่นที่คล้ายคลึงกัน

1.9 เพศศึกษา

1.10 คหกรรมศิลป์ *

2. ความรู้ประยุกต์หรือความรู้เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

2.1 การรับรู้และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

เข้าใจวัฒนธรรมและประเพณีของสังคม ความเป็นไปรอบคอบและมี
สามัญสำนึกในการสังเกตสิ่งต่าง ๆ

2.2 ความเข้าใจเพื่อนมนุษย์และปรับตัวให้เข้ากับคนกลุ่มต่าง ๆ

รู้วิถีชีวิตของคนกลุ่มต่าง ๆ ค้นเคຍกับคนประเภทต่าง ๆ ปรับตัวให้
เข้ากับคนในบ้าน ที่ทำงาน โรงเรียน ฯลฯ

2.3 เกิดความรักในเพื่อนมนุษย์และสิ่งมีชีวิต

อยากเลี้ยงสัตว์ อยากปลูกพืช อยากช่วยผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก

2.4 เกิดความซาบซึ้งในธรรมชาติและสุนทรีย์

เพลิดเพลินในการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ซาบซึ้งในงานศิลปะ
เช่น บทกลอน บทเพลง บทละคร ภาพเขียน

2.5 รู้แนวทางในการแก้ปัญหา เกิดปัญญา การปฏิรูปต่าง ๆ

รู้วิธีและหนทางที่จะแก้ปัญหาที่ตนเผชิญหน้า มีโอกาสเรียนรู้ ได้ใช้
ความคิดเกิดความคิดเชื่อมโยงในศาสนาและวิทยาการต่าง ๆ

รู้จักใช้วิจารณ์ว่า อะไรดี อะไรไม่ดี รู้จักปรับปรุงจริยธรรม
ต้องการให้สังคมดีขึ้น

2.6 ทำให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการและทำให้มีกำไร

รู้จักสร้างสิ่งที่ตนต้องการ รู้วิธีซื้อหา ก่อให้เกิดรายได้ ชื่อของใ้ถูก

* คัดแปลงจากสาขาวิชาของยูเนสโก จากสำนักสภาการศึกษาแห่งชาติ,
สำนักนายกรัฐมนตรี, สถิติการศึกษา ปี 2500 - 2510.

และมีคุณค่า

- 2.7 เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
อยากค้นคิดสิ่งใหม่ ๆ อยากเขียนกลอน นวนิยาย ภาพ และสลัก

เล่นละคร เป็นต้น

- 2.8 ความสนใจในทางพลศึกษา
เกิดความรู้สึกลงใจในกีฬาประเภทต่าง ๆ

- 2.9 ความปลอดภัยสำหรับคนและสุขภาพ
การป้องกันคนให้พ้นจากภัยพิบัติและอุบัติเหตุต่าง ๆ และรู้วิธีการรักษา

สุขภาพ

- 2.10 การปรับปรุงคนให้ดีขึ้นและความตั้งใจทำงานให้สำเร็จ
ทำคนให้เก่งขึ้น ดีขึ้น สวยขึ้น รู้ว่างานที่ทำอยู่บรรลุเป้าหมายเพียงไร
- 2.11 เพศศึกษา
มีความรู้ในเรื่องความรัก การแต่งงาน มิตรภาพกับเพื่อนต่างเพศ *

ประเภทของความรู้ที่น่าเกณฑ์มาจากเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาวิทยสาร และหนังสือพิมพ์จากรายงานวิจัยเรื่อง "การศึกษามหาชนของสื่อมวลชนต่อการศึกษาของชาวบ้าน" โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : กรุงเทพฯ , 2520.

การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การจำแนกและจัดระเบียบเนื้อหาให้เห็น ประจักษ์และการสำรวจเนื้อหาของความรู้ในคอลัมน์ต่าง ๆ โดยวิธีการจัดประเภท การจัดตาราง หาค่าสัญลักษณ์และใจความเพื่อให้ได้ทราบความหมายและคำนวณหาปริมาณ ได้ (อัญชลี จารุสมบัติ 2526 : 14)

* คัดแปลงจากเกณฑ์ของ Toyohiko Iwashiko, Studies of Broadcasting, An International Annual of Science, Radio & T.V. Culture Culture Research Institute : Nippon Hose Kyokai.

ความรู้ในการพัฒนาสตรี คือ ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยให้สตรีได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งประมวลได้จากแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2525 - 2544) ได้ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของสตรี ได้แก่ ความรู้เฉพาะตัวสตรี เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจ เช่น โภชนาการ การใช้จ่าย การออกกำลังกาย การศึกษาแสวงหาความรู้ให้เห็นประโยชน์ของการ เรียนรู้หนังสือและการศึกษาเพิ่มเติม ความรู้ในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ความรู้ในการดำเนินชีวิตที่ดี มีเมตตาธรรม มีความประพฤติดีและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. ด้านชีวิตและครอบครัว ได้แก่ ความรู้ในการเลือกคู่ครอง คุณธรรมทางเพศ การคุมกำเนิด การทำแท้ง การเลี้ยงดูอบรมบุตรและงานบ้าน ความรู้ในการครองเรือน วิธีปฏิบัติตนในฐานะภรรยา มารดา และบุตร เพื่อให้เกิดความสุขและความอบอุ่นในครอบครัว
3. ด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมและบทบาทของสตรี ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น ความจำเป็นและความสำคัญของการมีอาชีพ อัตราค่าตอบแทนจากแรงงาน การใช้แรงงาน ความรู้เกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง เช่น การมีส่วนร่วมในระบบการเมือง การปกครองของประเทศในระดับต่าง ๆ การมีส่วนร่วมตัดสินใจในปัญหาชุมชน สิทธิการเลือกตั้ง และความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและศาสนา เช่น การมีส่วนร่วมรักษาทำนุบำรุงและจรรโลงศิลปวัฒนธรรมศาสนาของชาติ การผลิตผลงานทางศิลป เข้าร่วมในพิธีทางศาสนา และการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงปริมาณและประเภทของเนื้อหาความรู้ที่ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านที่มีอยู่ในนิตยสารผู้หญิงที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน
2. ทราบถึงแนวนโยบายและเจตนารมณ์ของผู้จัดทำ ความคิดเห็นความต้องการของผู้อ่านในค่านี้อีกต่าง ๆ เปรียบเทียบกับการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษานิตยสารว่ามีความสัมพันธ์หรือขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้จัดทำได้ข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงคุณภาพของนิตยสารผู้หญิงต่อไป
3. ทราบถึงแนวโน้มและบทบาทของนิตยสารผู้หญิงในการให้ความรู้ที่มีต่อการพัฒนาสตรี